

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 27 mars justerades.

§ 2 Anmälan om ordförande i utskott

Förste vice talmannen anmälde att *Ulrika Heie* (C) valts till ordförande i miljö- och jordbruksutskottet under tiden för *Kristina Yngwes* (C) ledighet den 16 april–29 november.

§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition

2019/20:157 till försvarsutskottet

Skrivelse

2019/20:147 till kulturutskottet

Motioner

2019/20:3583 till skatteutskottet

2019/20:3559, 3585, 3587 och 3589 till justitieutskottet

2019/20:3560, 3586 och 3588 till justitieutskottet

2019/20:3584 till civilutskottet

2019/20:3580 till konstitutionsutskottet

§ 4 Svar på interpellation 2019/20:385 om ursprungsmärkning av drivmedel

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jens Holm har frågat mig om jag avser att verka för att de svenska konsumenterna får ursprungsinformation om drivmedel vid pump och inte enbart på drivmedelsbolagens hemsidor.

Låt mig först instämna med Jens Holm i att ursprungsmärkning av drivmedel kan tjäna viktiga syften i att forma konsumenters val. Mer information om fossila och förnybara drivmedels ursprung kan bidra till att konsumenterna kan fatta mer miljö- och klimatsmarta beslut när de tankar.

Det är därför regeringen har föreslagit att drivmedelsleverantörer ska redogöra för miljöinformation som innehåller två delar: dels klimatpåverkan, dels ursprungsland.

När det gäller klimatpåverkan har Europeiska kommissionen inte haft några invändningar mot regeringens förslag till reglering, men när det gäller ursprungsland har kommissionen invänt mot kravet på att sådan information ska anges vid pumpen. Regeringen har under lång tid fört en diskussion med kommissionen för att hitta en lösning.

Regeringen anmälde författningsförslaget i juli 2019 och svarade på ytterligare frågor i augusti 2019. Kommissionen gav ett detaljerat utlåtande i oktober samma år. Kommissionen ifrågasatte, mot bakgrund av EU-domstolens praxis, ursprungsinformation om drivmedel över huvud taget, men särskilt vid pumpen.

Inför att regeringen skulle fastställa sitt svar till kommissionen skedde samtidigt informella diskussioner med kommissionen. Regeringen hänvisade i det sammanhanget bland annat till ursprungskrav på andra områden, inklusive livsmedel.

Slutsatsen av den diskussionen var att märkning vid pump inte var möjlig i förhållande till befintlig rättspraxis. Inom andra områden där man i EU efterfrågar ursprungsinformation, till exempel när det gäller nötkött, finns det harmoniserade bestämmelser som gäller för samtliga medlemsstater. EU har i de fallen alltså gemensamt tagit ställning för att informationen ska göras tillgänglig för medborgare på ett visst sätt.

Så är inte fallet när det gäller drivmedel. Däremot hittade regeringen visst stöd för att kunna ställa krav på ursprungsinformation om drivmedel på webbsidor i och med en ny bestämmelse i förnybartdirektivet som egentligen endast gäller förnybara drivmedel.

Vi är skyldiga att fullgöra de förpliktelser som följer av unionsrätten. Att ta ytterligare strid för regeringens grundförslag kan innebära att det drar ut på tiden innan vi har någon ursprungsmärkning eller någon märkning alls på plats. Det är dessutom stor risk att kommissionen går vidare med ett överträdelseärende mot Sverige. Jag ser därför inte att Sverige i nuläget kan införa ett nationellt krav om ursprungsmärkning av drivmedel vid pump.

Vi kommer däremot att införa en ny och tydlig klimatmärkning vid pump, där konsumenterna på ett enkelt sätt kommer att kunna ta del av information om vad som är fossilt respektive förnybart och hur dessa drivmedel påverkar klimatet. Sverige går före andra länder på detta område.

Vi ska inte ta bort fokus från denna huvudfråga. Vi ska inte låta en utsiktslös och långdragen konflikt med kommissionen om ursprungsland vid pump förhindra att vi får den viktiga informationen om klimatpåverkan på plats.

De konsumenterna som vill veta mer kommer också att kunna få mer information om ursprungsland och annan information på webben. Miljöinformation om drivmedel ska där göras tillgänglig för konsumenterna i sin helhet och inte enbart i förkortad form. Det är för att regeringen har

tagit strid med kommissionen som information om ursprungsland kommer att finnas lättillgänglig på webben.

Det är ingen hemlighet att regeringen hade önskat att ursprungsinformation framgick på säljstället. Om ursprungsmärkning aktualiseras inom ramen för till exempel den europeiska Green Deal – den gröna given – tycker jag att det är värt att återkomma till frågan. Det skulle vara oerhört positivt att inte bara svenska medborgare utan alla i EU får ursprungsinformation om drivmedel vid pump för att kunna fatta mer miljö- och klimatsmarta val när de tankar sina fordon.

Anf. 2 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag vill tacka miljö- och klimatministern för svaret på min interpellation. Det var ett ganska utförligt svar, vilket jag verkligen vill tacka för, i synnerhet vad gäller kommunikationen med EU. Det är svårt för oss riksdagsledamöter att få full insyn i detta; det är någonting som regeringen sköter.

Det här är en viktig fråga eftersom vi vet att transportsektorn står för en tredjedel av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser och att vi skyndsamt måste minska dessa utsläpp. Vi har ju också ett mål om att minska dessa utsläpp med minst 70 procent till 2030.

Det är förstås de drivmedel som används i transportsektorn som medför dessa utsläpp. Det handlar inte bara om den påverkan som diesel och bensin har på klimatet utan också om dessa drivmedels ursprung, alltså om hur de här drivmedlen har tagits fram. Det handlar om den lokala miljöpåverkan, hur arbetare och ursprungsbefolkning har behandlats och så vidare.

Det finns mängder med exempel på helt förfärliga omständigheter. Det gäller till exempel hur ursprungsbefolkningen behandlades vid Shells utvidgning i jakten på att ta fram mer och mer olja i Nigeria, frackning i Nordamerika och hur man tar upp gas och olja i Sibirien i Ryssland. Vi vet också att många länder i Mellanöstern är diktaturer varifrån vi importerar olja. Därför är ursprunget viktigt vid sidan av klimatmärkningen av drivmedel.

Detta är ju en fråga som vi har diskuterat ganska länge. Åtminstone sedan fyra år tillbaka har regeringen haft förslag på hur man ska kunna ta fram en sådan här märkning. Det har även Energimyndigheten haft.

Märkningen vid pump skulle kunna se ut som på papperet jag nu visar. Då skulle man se att bensin – i detta fall – har en väldigt hög klimatpåverkan. Man skulle sedan kunna se ursprunget, alltså varifrån bensinen kommer. Det skulle kunna jämföras med el, som man ser inte har någon klimatpåverkan alls. Man kan, som på papperet jag nu håller upp, se att denna el kommer från Norden och att den kommer från förnybar energiproduktion.

Det här skulle kunna bli en väldigt viktig faktor i att ytterligare få bort de fossila drivmedlen från Sverige och göra att vi väcker uppmärksamhet när det gäller ursprunget och klimatpåverkan av det som vi tankar i våra fordon.

Nu har regeringen meddelat att det ska införas en klimatmärkning av drivmedel, men det ska träda i kraft den 1 oktober 2021. Jag vill påminna

om att det är den tredje gången, vill jag minnas, som regeringen skjuter på införandet av märkningen, och det tycker jag inte är riktigt okej.

Vad gäller hur märkningen ska göras tycker jag att det är väldigt viktigt att den finns vid pump. Då säger miljö- och klimatministern att i kommunikationen med EU-kommissionen har de sagt att en sådan märkning inte kan göras vid pump. Men jag har tittat på det utlåtande som regeringen har fått från EU-kommissionen, och där är det en tydlig kritik mot ursprungsmärkning. Men jag kan inte se att de säger att det absolut inte får göras vid pump. Jag vill därför fråga: Var säger EU att märkningen inte får göras vid pumpen?

Anf. 3 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack, Jens Holm, för denna viktiga debatt! Jag delar verkligen helt och hållet Jens Holms uppfattning i den här frågan. Det är precis därför som regeringen har lagt fram förslaget om att det ska finnas ursprungsmärkning och klimatomärkning och att den ska finnas lättillgänglig vid pump.

Klimatkrisen är ju redan här. Precis som Jens Holm påpekar har vi nu på grund av den dialog som vi har haft med kommissionen kring de inläggningar som de har haft varit tvungna att skjuta på införandet av märkningen. Jag anser att det är viktigt att vi får en klimatomärkning på plats, vilket var huvudsyftet med hela förslaget. Utifrån drivmedelsproducenternas svar bedöms den vara på plats tidigast i oktober nästa år.

Klimatomärkningen är ett absolut första steg. Sedan handlar det om ursprungsinformationen. Den kommer att vara lättillgänglig genom en hänvisning vid pumpen till var man hittar den. I dag har ju närmast alla medborgare en smartphone och kommer att snabbt komma in på en hemsida där man kan ta del av informationen.

Regeringen hade en diskussion med kommissionen om vikten av att förnybartdirektivets krav på att det ska finnas geografisk ursprungsinformation om förnybara drivmedel också ska gälla de fossila drivmedlen, och det fick vi igenom. Men sedan hänvisar kommissionen till en rättspraxis som innebär att man inte får ge en ursprungsinformation om det inte finns en relevans innehållsligt vad gäller miljöpåverkan av produkten. Det finns naturligtvis ingenting som hindrar drivmedelsproducenterna att frivilligt komma med den här informationen. Därför tycker jag att den här debatten är så viktig, och därför vill jag fortsätta att gå fram med det här förslaget, så att vi får den här informationen på webbplatser.

Sedan vill vi också komma bort från användning av fossila bränslen. Regeringens prioritering och mål är att vi ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. Vi har tillsatt en utredning för att sätta ett slutdatum för försäljning av fossildrivna bilar och för försäljning av fossila bränslen över huvud taget.

Vi befinner oss i en brytningstid. Vi har en klimatkris, och vi har också en coronakris. Mycket ställs på ända nu och förändras. En sak som diskuteras är naturligtvis beroendet av globala värdekedjor, och beroendet av olja är ju en väldigt stor osäkerhetsfaktor för många länder.

När jag var barn och ung hade de flesta villor villaolja i sina uppvärmningssystem, och jag är säker på att ingen i dag saknar villaoljan. Jag tror att det kommer att bli exakt samma utveckling vad gäller beroendet av

fossila bränslen i våra bilar. Man kommer att känna en stor lättnad den dagen man slipper det.

Med klimatmärkningen ger vi en första möjlighet till större medvetenhet hos dem som ska tanka om vilka drivmedel som har en lägre klimat- och miljöpåverkan än andra. På det viset kan vi också gynna till exempel svensk biogas, som har väldigt låg klimatpåverkan.

Anf. 4 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag vill börja med frågan om hur märkningen ska göras. Ska den sitta vid pumpen där konsumenten befinner sig vid tanktillfället, så att man kan se den klart och tydligt och den inte går att undgå? Det är på samma sätt som när du köper kött i affären, där du ser om det kommer från Sverige eller om det är importerat från Brasilien. Eller ska märkningen finnas på en hemsida som man aktivt måste söka upp? Jag är rätt säker på att om den här informationen ligger på en hemsida kommer nio av tio personer inte att söka upp den, utan det blir de mest intresserade som kommer att söka sig till den. Dessutom ska informationen finnas på drivmedelbolagets hemsida, som jag har förstått det, och det är inte helt säkert att informationen kommer att vara jättelätt att hitta där heller.

Jag vill fråga ministern om hon inte anser att det är väldigt mycket tydligare, enklare och bättre konsumentinformation om man kan hitta märkningen vid pumpen, alltså vid köptillfället. Jag tror att ministern tycker det, för det har också varit den svenska linjen. Men då säger ministern att det här har EU-kommissionen sagt nej till.

Jag har läst det detaljerade utlåtandet från EU-kommissionen hösten 2019. Visst, där säger de att ursprungsmärkning kan vara diskriminerande mot andra länder, att det är i strid med artikel 34 om frihandel och så vidare. Men jag ser inte att de klart och tydligt säger att ursprungsmärkningen inte får finnas vid pump, utan deras kritik är ju mot ursprungsmärkning som sådan.

Jag skulle vilja att ministern är tydlig här och berättar på vilket sätt EU-kommissionen har sagt att Sverige inte får ha ursprungsmärkning vid pump utan bara får ha information på en hemsida, för jag hittar faktiskt inte den informationen, som jag tycker är viktig för den här debatten. Jag skulle önska att den svenska regeringen insisterade gentemot Bryssel på att vi får göra märkningen vid pump, för det är den adekvata konsumentinformationen att ge.

Jag skulle också vilja fråga ministern varför ni för tredje gången väljer att skjuta upp införandet av märkningen. Först var det tänkt att den skulle införas den 1 januari 2019. Sedan sköts det upp till den 1 januari 2020 och därefter till den 1 maj i år, och nu säger ni att märkningen ska införas den 1 oktober nästa år. Ministern säger att det handlar om drivmedelsbolagens tid att anpassa sig, och jag har också läst ett pressmeddelande från ministern där hon säger ungefär samma sak. Men drivmedelsbolagen har ju i fyra år vetat att det här är på gång. Och det är ingen hemlighet att drivmedelsbolagen inte vill ha denna detaljerade märkning av drivmedel, så det finns skäl att tro att drivmedelsbolagen vill förhålla införandet så länge som möjligt.

Min fråga till ministern är: Varför har ni lyssnat mycket mer på drivmedelsbolagen än på miljörörelsen och konsumentrörelsen, som inget

hellre vill än att ha en väldigt tydlig konsumentmärkning av våra drivmedel? Varför kan vi inte införa märkningen, som planerat, den 1 maj i år eller åtminstone så fort som möjligt? Varför vänta mer än ett år till?

Anf. 5 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack, Jens Holm, för ytterligare frågor!

Jag anser, precis som Jens Holm, att det bästa vore en tydlig information vid pump. Men under en lång och intensiv dialog med kommissionen har det tyvärr framkommit att kommissionen anser att det strider mot fördraget och inte är förenligt med EU:s inre marknad.

Här har vi hittat en ingång som handlar om geografisk ursprungsmärkning av biodrivmedel, som framgår av förnybartdirektivet. Sverige har framgångsrikt argumenterat för att det också måste gälla för fossilbaserade bränslen. Vi har lyckats komma så långt som att kommissionen har godtagit att informationen ska finnas tillgänglig på webben och att det ska finnas tydliga hänvisningar till den på pump. Det tycker jag är godtagbart, så att vi äntligen kan sätta denna viktiga informationsreform.

Den övergripande reformen och det arbete vi gör handlar om att få bort de fossila bränslena över huvud taget. Här jobbar vi med att skriva i reduktionsplikten så att vi får in mer och mer biodrivmedel i bensin och diesel. Vi jobbar med stöd till biogas, vilket vi precis har gått fram med i vårbudgeten. Det blir ytterligare stöd till biogasen, som är en svensk, inhemskt producerad och mycket klimatsmart råvara och ett biodrivmedel. Vi jobbar också med en utredning för att sätta ett slutdatum för försäljning av fossila drivmedel över huvud taget. Allt strävar i den riktningen.

Sedan är det naturligtvis oerhört besvärande om man tittar på oljeproduktionen och den miljöpåverkan som den har runt om i världen i olika geografiska områden. Vi kommer alla ihåg Deepwater Horizon, där det pumpades ut fem miljoner fat olja under tre månaders tid i Mexikanska golfen. Det var olja som skulle vara ursprungsmärkt från USA. Sedan finns det stora katastrofer som har hänt i Nigerdeltat i Nigeria. Och vi vet alla hur känslig miljön är i Arktis, där olja som antagligen ska vara ursprungsmärkt från Norge pumpas upp. Jag har egentligen svårt att se att det skulle finnas någon olja som vi ser som väsentligt mycket säkrare och bättre. Det är möjligt att det är så, men det är den diskussionen som kommissionen har fört.

När det gäller mänskliga rättigheter och kränkningar av dem är det något som EU kan villkora i sina handelsavtal, och där driver Sverige på för att det ska vara något väsentligt.

När det gäller frågan om varför vi har lyssnat mer på drivmedelsbolagen än på miljörörelsen är det inte så, utan vi har lyssnat på vår myndighet. Den information som ska finnas vid pump är inte helt och hållet klar, men det förslag från Energimyndigheten som jag nu håller i är väldigt likt det som Jens Holm visade. Det handlar om att visa klimatpåverkan per energienhet. Det finns också en tydlig webbadress som man kan gå in på med sin smartphone om man vill se ursprungsland. Där står också andelen förnybart. Det är just utformningen av de tekniska delarna och att få ut informationen på pumparna som beräknas ta tid.

Anf. 6 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag ställde en fråga som jag tycker är relevant i sammanhanget, men jag fick inte något riktigt tydligt svar. På vilket sätt eller när och hur har EU sagt till Sverige att informationen inte får sitta vid pump men däremot på en hemsida?

Som jag sa har jag läst korrespondensen, åtminstone den korrespondens som går att hitta, mellan den svenska regeringen och EU-kommissionen. Där kan jag inte se att de riktar in sig på att ursprungsmärkning vid pump inte får finnas, utan de har mer ett generellt resonemang om ursprungsmärkning. Jag kan ha fel här. Jag kanske inte har all information. Det är därför som jag ställer frågan, för jag tycker att den är viktig. Jag tycker att det hade varit bra ifall Sverige hade tagit strid för att informationen ska finnas för konsumenten vid köptillfället, för det är då som man når alla konsumenter.

Sedan håller jag med ministern om att huvudfokus är att få bort det fossila helt och hållet. Det är marginalskillnader i hur utvinningen utförs. Den är usel på alla sätt och vis, så den ska bort. Jag tror att en märkning kan skynda på omställningen. Jag tror också att ifall Sverige gör en sådan märkning kan det sedan spridas över världen, för många länder tittar på oss i detta sammanhang.

Med anledning av det här vill jag säga att jag tror att vi kan få märkningen fortare än drygt ett år. Regeringen skulle kunna införa klimatmärkningen nu, så fort som möjligt, och så tar man ursprungsmärkningen lite senare, när man har rätt ut frågan med kommissionen. Jag skulle önska att regeringen går fram lite fortare än vad man har planerat.

Anf. 7 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Vi vill förstås gärna se en sådan märkning, och det vore bra om man kunde se den gemensamt på EU-nivå. Utifrån kommissionens invändningar är det den vägen som verkar framkomlig. När det gäller vilken information som har förmedlats till regeringen och hur detta skett förstår jag Jens Holms fråga, men det sker en dialog på tjänstemannanivå. Det har skett med kommissionens generaldirektorat DG Clima, DG Trade och DG Energy. Det är många direktorat som är inblandade i detta.

Det är en juridiskt och tekniskt komplex fråga, och då har regeringen till slut landat i att vi har kommit så långt vi har kunnat utan att riskera att sedan hamna i EU-domstolen med ett överträdelseärende. Här har vi inte bedömt att det är tillräckligt viktigt att få informationen utskrivna just på pump när vi nu kan få hänvisningen till informationen på webben.

Jag håller med Jens Holm om att all transparens är bra och att det vore väldigt bra om man kunde gå före och visa på denna typ av information över hela världen. Då skulle en sådan fråga kunna drivas inom ramen för den gröna given, the Green Deal. Det kan mycket väl vara så att vi kan få mer förståelse och en positiv inställning till detta i ljuset av coronakrisen.

Återigen: Vårt beroende av fossila bränslen, betraktat utifrån EU, är inte hållbart. Jag tror att många inser det och att vi måste gynna den inhemska produktionen av drivmedel och förnybar energi för att vi ska stå säkrare i nästa kris.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellation 2019/20:391 om bostadskris till följd av coronakrisen

Anf. 8 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Amineh Kakabaveh har frågat mig vad jag avser att göra för att underlätta situationen för vårt lands hyresgäster under den nu pågående pandemin och om regeringen avser att på allvar beakta Hyresgästföreningens förslag till lättnader under den nu pågående pandemin och rekommendera Sveriges Fastighetsförbund att följa de förslag till lättnader för hyresgästerna som Hyresgästföreningen har framfört.

Jag vill inledningsvis understryka att vi befinner oss i ett extremt läge med ett virusutbrott som ger allvarliga konsekvenser för hela samhället. Världsekonomin och den svenska ekonomin bedöms gå in i en lågkonjunktur med fallande bnp. De omfattande varsel som rapporterats visar på en fallande sysselsättning. Många har blivit, eller riskerar att bli, arbetslösa.

Regeringen, tillsammans med samarbetspartierna, arbetar hårt för att begränsa effekterna av coronapandemin och lindra konsekvenserna för medborgare och företag. Regeringen har exempelvis presenterat ett krispaket för jobb och omställning som innebär en tillfälligt förstärkt arbetslöshetsförsäkring, en mer aktiv arbetsmarknadspolitik, fler platser och mer distansundervisning på universitet och högskolor, fler möjligheter till yrkesutbildning och slopat fribelopp i studiemedlen.

Regeringen har också presenterat åtgärder som gör det enklare för företag att låna och som minskar kostnader för företag, stöd till vissa branscher samt ett kraftigt tillskott på sammanlagt 22 miljarder kronor till regioner och kommuner. Det är exceptionella åtgärder som vidtas för att se till att människor inte förlorar sitt arbete eller som på olika sätt bidrar till att upprätthålla inkomster och betalningsförmåga hos dem som trots allt gör det.

Avslutningsvis vill jag betona att regeringens ambition självklart är att förhindra att människor drabbas av hemlöshet på grund av den pågående coronapandemin. Vi följer utvecklingen på bostadsmarknaden noga, och vi befinner oss i ett läge där vi inte utesluter några åtgärder. Vi har en dialog med bland annat Hyresgästföreningen, Fastighetsägarna och Sveriges Allmännyttan för att få en bild av vilka insatser som kan komma att behövas, och det gläder mig att hyresvärdar överväger, eller redan har genomfört, åtgärder för att undvika att hyresgäster vräks.

Anf. 9 AMINEH KAKABAVEH (-):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret och redogörelsen av vad regeringen gör för bostadsmarknaden men också för arbetsmarknaden, och särskilt satsningar på företag.

Som ministern anger i svaret varslas och permitteras många under coronapandemin. Många av dem bor i hyresbostäder. Många av lönearbetarna, oavsett anställningsform, blir nu utan inkomst. En stor del av dem lever på marginalen och får problem med att betala sin hyra. De flesta människor som arbetar inom hotell-, restaurang- och turistbranschen men också inom kultursektorn är varslade. Hyresgästföreningen varnar redan för masshemlöshet.

Dessvärre har vi ännu inte sett något konkret förslag från regeringen om vad den gör för hyresgästerna. Däremot har regeringen intresserat sig mycket för att bankerna ska underlätta för bostadsrättsinnehavarna. Det är korrekt och bra. Men det förväntas också av regeringen att den gör konkreta satsningar och inte bara för en dialog med Hyresgästföreningen. Jag har, precis som bostadsministern, fått information om att Hyresgästföreningen får massor med samtal. Många människor är mycket oroliga över hur deras situation kommer att se ut.

Med anledning av detta har jag ställt några frågor som jag anser att jag inte har fått svar på. Kommer regeringen att inrätta till exempel en statlig fond för att underlätta och stödja hyresgäster som kommer att drabbas av denna internationella kris, covid-19-pandemin? Och kommer regeringen att göra andra lättnader liknande dem som man har gjort för bostadsrättsinnehavarna, alltså att man har släppt amorteringskraven under en tid framöver? Det är bra. Jag menar inte att dessa satsningar är dåliga; det ska jag absolut inte säga. Men vi har 3 miljoner människor som bor i hyresbostäder, och många av dem har osäkra anställningar. Många är också kvinnor och ensamstående, och många bor i redan utsatta områden. För att vi ska förebygga vräkningar och uppsägningar av hyresgäster måste regeringen satsa redan nu och inte vänta och se vad som kommer att ske. Så gjorde man inte när det gällde bankerna. Man stärkte bankerna, och man stärkte företagen men inte allmännyttan och inte hyresgästerna.

Anf. 10 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag tackar Amineh Kakabaveh för att hon väcker denna fråga. Det är en otroligt viktig fråga.

Det är uppenbart för oss alla att detta är en hälsokris, där covid-19 har slagit hårt mot vårt land och mot resten av världen. Det har samtidigt lett till en svår ekonomisk situation, och det är många företag som har stora svårigheter. Om inte regeringen hade agerat hade risken varit stor att väldigt många företag hade gått i konkurs och varit tvungna att varsla eller avskeda många människor som då hade blivit av med sin ekonomiska trygghet.

Vi har varit tvungna att agera unikt snabbt och med unikt stora åtgärder på väldigt kort tid. Vi har redan nu under bara några veckor lagt fram reformer i storleksordningen 110 miljarder kronor för att se till att vi verkligen kan motverka dessa effekter och se till att vi kan ta ansvar för att coronaepidemin hålls nere och att vi kan ta hand om alla som blir sjuka. Men inte minst har vi gjort detta för att kunna se till att ge lättnader för företagen och se till att företagen kan klara av denna situation och till exempel genom korttidspermitteringar, korttidsarbete, kunna ge människor möjlighet att ha kvar sitt arbete men gå ned i arbetstid. Staten går där in och betalar en stor del av kostnaden, så att människor faktiskt kan få en försörjning och klara av att betala till exempel sin hyra.

Detta har varit helt avgörande åtgärder. Hade vi inte vidtagit dessa åtgärder hade vi haft en oerhört mycket svårare situation nu. Då hade väldigt många fler människor suttit med en stor oro över hur de skulle kunna klara av att köpa mat till sina barn, kunna betala hyran och behålla sin bostad.

I och med att det har varit ett så enormt snabbt förlopp måste vi ta saker steg för steg. Vi måste börja med det mest akuta, och sedan ta oss framåt mot det som kan vänta åtminstone ett tag.

Vi har sett att hyresmarknaden är någonting som vi också känner en oro för. Det är såklart helt centralt att den ekonomiska krisen och hälsokrisen inte i nästa steg också leder till en hemlöshetskris då många människor blir av med den trygghet som de har i form av sin egen bostad. Det är helt centralt för att man ska kunna bygga ett bra liv. De åtgärder som vi har vidtagit har gjort att väldigt många nu kommer att klara av att faktiskt behålla sin bostad och betala sina räkningar.

Men vi är inte nöjda med detta, utan vi kommer att fortsätta arbeta för att möta de effekter som vi nu ser av coronakrisen. Vi har faktiskt redan agerat i förväg för att börja underlätta när det gäller just risken för vräkningar. Vi gav till exempel länsstyrelserna i regleringsbrevet för i år i uppdrag att stödja kommunerna i deras arbete för att motverka vräkningar av barnfamiljer. Det är ett exempel på hur staten tillsammans med kommunerna kan hjälpas åt att ta ett stort ansvar för att människor inte ska hamna i den enormt svåra situationen att bli av med sin bostad. Särskilt viktigt är det just nu när det dessutom finns en hälsorisk. Om man inte kan klara sin hygien och se till att man kan hålla en social distansering finns risken att man dessutom blir sjuk på köpet. Det är därför extra viktigt.

Vi har också haft en dialog med hyresmarknadens parter. Vi har tagit kontakt med Hyresgästföreningen, och suttit i distansmöte för att inte sprida smitta, för att just få en gemensam bild av situationen och för att tillsammans visa hur vi kan hjälpas åt i våra olika roller. Det finns hyresvärdar som i dessa kristider har tagit mycket positiva initiativ för att motverka vräkningar. Till exempel Framtiden i Göteborg och Gavlegårdarna i Gävle är några som jag vill lyfta fram och som har gjort mycket bra insatser för att hjälpa sina hyresgäster. Vi vill också fortsatt tala med parterna för att se hur vi på bästa sätt kan hjälpa till för att se till att ingen blir av med sin hyreslägenhet. Det är detta som är regeringens mål.

Anf. 11 AMINEH KAKABAVEH (-):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för redogörelsen. Jag och många uppskattar dessa snabba satsningar på arbetsmarknadsområdet men också satsningar för att stoppa vräkningar, som annars skulle ske, vilket gör att människor nu känner sig trygga. I vårt system står det i lagen att om man inte betalar sin hyra får man en påminnelse, och därefter kommer man i alla fall att få varningar. Dessa satsningar är därför betryggande.

De exempel som statsrådet tog upp är kommunala bostadsbolag som faktiskt utan att ha fått incitament redan hjälper sina hyresgäster. Vilka företag har utan statens stöd hjälpt några anställda?

De satsningar som görs är mycket bra. De görs i företag där många människor har trygga anställningar. Men jag talar om en grupp som har otrygga anställningar på arbetsmarknaden och som redan har det tufft att betala räkningar. Nu är också många barn hemma och man måste betala extra för mat och annat. Man har också hyran och alla andra extra kostnader på grund av coronapandemin på halsen. Därför finns det all anledning för regeringen att redan nu satsa konkret. Samtal är bra. Men jag menar att vi inte kan vänta. Folk blir bostadslösa. Sedan ska vi föra samtal och göra olika insatser.

När det gäller förslaget att inrätta en fond: Detta handlar inte bara om coronakrisen. Vi vet inte vad som kommer att hända nästa år eller om två år. Därför är det bra, i förebyggande syfte, att hyresgästerna, allmännyttan

och andra känner att det finns stöd för en framtid som är säkrare och starkare för landets hyresgäster. Bankerna får incitament i form av skattelättnader för dem som äger sin bostad, och det är bra – men varför skulle man inte kunna ha samma satsningar, direkt, i stället för att vänta och diskutera?

Vi vet inte vad som kommer att hända om en eller två månader. Vi vet inte hur många som får komma tillbaka till de företag som redan har fått stöd, för allt är så osäkert. Även om det blir bra igen om ett år och alla som har haft ett arbete får tillbaka det då – vad ska de göra under ett års tid? Hur ska man garantera att de kan betala? Ska de gå till socialtjänsten? Hur stärker man socialtjänsten? Kommer regeringen att till exempel ge mer bostadstillägg eller höja bostadsbidragen? Det skulle vara väldigt bra.

Jag undrar om regeringen kommer att genomföra dessa förslag.

Anf. 12 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Det är sant att hyreslagen säger att man måste betala sin hyra för att kunna behålla sitt kontrakt, men det finns också skyddsmekanismer i hyreslagen. Det finns till exempel en tröghet inbyggd så att den som inte kan betala sin hyra ändå kan få en chans att återvinna sitt kontrakt om man kommer in med åtgärder och visar att man faktiskt kan betala sin hyra framöver. Det finns också ett krav på hyresvärden att anmäla till socialtjänsten innan ett kontrakt sägs upp, så att det finns en möjlighet för kommunen att gå in och ge stöd till hyresgästen.

Det är viktigt att påminna om att vi har skjutit till ett historiskt stort stöd till kommunerna – bara under det här året har vi skjutit till 22 miljarder kronor till kommunerna och regionerna för att man ska kunna göra insatser för att möta coronakrisens effekter. De pengarna kan användas på många olika sätt; till exempel kan man sänka kraven på avkastning i de kommunala bostadsbolagen och på det sättet ge dem utrymme att vara mer generösa mot hyresgästerna, som då kan få anstånd med hyran. Man kan också använda pengarna för att stärka socialtjänstens möjligheter att hjälpa människor som hamnar i en ekonomiskt utsatt situation och ge dem stöd så att de just kan behålla sina hyreskontrakt.

Lyckas man få människor att behålla sina hyreskontrakt även under den här extremt svåra situationen är det någonting som alla parter tjänar på. Självklart tjänar den som har kontraktet och som får behålla sin sociala trygghet i form av sin bostad på det, och hyresvärden får en hyresgäst som kan fortsätta att betala hyror under kommande år, det vill ge säga långsiktiga intäkter. Kommunen får också möjlighet att hjälpa människor snabbt och effektivt i stället för att riskera att hamna i en situation där människor behöver stöd och hjälp under lång tid och på höga nivåer. Här finns alltså starka skäl för alla parter att försöka hjälpas åt för att lösa varje unik situation.

Det är självklart hyresmarknadens parter som har huvudansvaret för att försöka lösa situationen. När man som hyresgäst upptäcker att man har svårt att betala sin hyra är det bästa man kan göra att ta kontakt med sin hyresvärd och försöka få till en förhandling. Man säger: Nu har jag de här svårigheterna – kan vi hjälpas åt för att lösa situationen? Erfarenheten är att många hyresvärdar faktiskt försöker vara hjälpsamma, för de vill ju vårda kontakten med den kund som hyresgästen faktiskt är.

Jag vill också säga tydligt att vi från regeringens sida inte utesluter några åtgärder i det här läget. Det är en unikt svår situation, och vi måste

vara beredda att göra allt som står i vår makt för att motverka de negativa konsekvenserna av coronakrisen. Där ingår att titta på många olika åtgärder, till exempel om staten kan ta en mer aktiv roll i att skjuta till resurser. Vi har redan skjutit till väldigt mycket pengar till kommuner och regioner, men som ett exempel har vi även gått in med pengar till företag för att lyfta av dem de fasta kostnaderna enligt deras kontrakt med hyresvärdarna – eftersom det är en så stor utgift för företagen. För att företagen ska kunna fortsätta ge sina anställda lön och ekonomisk trygghet har vi avsatt pengar för att kunna hjälpa hyresvärdarna att vara generösa.

Jag tycker att vi måste vara beredda att titta på många olika åtgärder för att även framåt kunna hjälpa människor att behålla den sociala trygghet som en bostad innebär. I bästa fall handlar det ändå om en begränsad tid då vi har den här enormt svåra ekonomiska situationen. Min uppmaning till alla parter – kommuner, regioner, hyresvärdar och Hyresgästföreningen – är att det nu är läge att hjälpas åt. Nu är det läge att försöka sträcka ut händer och hjälpa varandra att lösa situationerna. Mitt tydliga medskick är att staten absolut är beredd att göra sin del för att hitta lösningarna.

Anf. 13 AMINEH KAKABAVEH (-):

Fru talman! Det är väldigt positivt att regeringen inte utesluter något, det vill säga att det inte finns någon tveksamhet gällande om man kommer att göra insatser. Men jag måste ändå betona att kommunerna och regionerna har varit i behov länge; de gick på knäna redan före coronapandemin. De skulle därför behöva dubbelt så många miljarder för att klara vård, omsorg och det underskott som många kommuner har medgivit under de senaste årens nedskärningar, utförsäljningar och så vidare. Det är viktigt att komma ihåg det. De hade behövt pengarna.

Nu är det dock en helt annan situation. Nu är det verkligen en världskris och en hälsokris för miljoner människor i världen. I Sverige är det flera tusen människor som drabbas av detta, och vi måste se till ingen blir av med den bästa och viktigaste tryggheten man har, nämligen bostaden. Om man har hamnat i ett läge där socialtjänsten kommer in är det allvarligt. Socialtjänsten kommer då att ställa krav på att man ska sälja bilen och annat, och då blir folk av med mycket annan trygghet. Jag är socialarbetare och vet hur det känns att komma till socialtjänsten, men lagen säger detta.

Därför hoppas jag att regeringen så fort som möjligt ser över bostadstilläggen och bostadsbidragen, ser till att kommunerna får mer förstärkning samt inrättar en hyresfond eller en statlig fond för att hjälpa till.

Anf. 14 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag riktar återigen ett tack till Amineh Kakabaveh för att hon tar upp en viktig frågeställning.

Det är värt att påminna om att det aldrig någonsin har getts ett så stort tillskott till kommuner och regioner som regeringen nu ger. Det är pengar som kommer att göra väldigt stor nytta.

Jag delar dock Amineh Kakabavehs bedömning att det är en svår situation att vara beroende av försörjningsstöd och av kommun och socialtjänst, och det är just därför vi har gjort enormt stora insatser för att människor ska kunna behålla sina arbeten och sin ekonomiska trygghet. För den som sedan, i värsta fall, hamnar i arbetslöshet har vi sänkt kraven för a-kassan så mycket att man faktiskt kan få den försörjningstryggheten. Det är alltså

många fler som nu kommer att täckas av arbetslöshetsförsäkringen, vilket också är viktigt för att avlasta kommunerna och ge människor möjlighet att behålla sina kontrakt.

Vi jobbar med en bred repertoar från regeringens sida. Vi behöver ha en dialog för att få veta vilka åtgärder som är mest effektiva för att hjälpa människor i den här situationen, och det har vi redan. Vi har också en aktiv bostadspolitik, som gör att det nu byggs väldigt många fler bostäder – framför allt just små hyreslägenheter med en lägre hyresnivå än vad som annars skulle ha varit fallet. Det hjälper självklart till när det gäller att få en väl fungerande hyresmarknad.

Vi har också vidtagit många åtgärder för att hjälpa människor som redan är i hemlöshet, för det är också en enormt utsatt grupp i den här situationen. Vi har gett tillskott till såväl kommuner och Socialstyrelsen som ideella organisationer.

Vi jobbar stenhårt, varje dag och varje natt, för att hitta lösningar så att krisen ska få så små sociala effekter som det över huvud taget är möjligt. Där ingår självklart också att titta på hur vi kan hjälpa hyresgäster att behålla sina hyreskontrakt och behålla den trygghet som bostaden utgör. Kan vi göra stora insatser nu har vi möjlighet att hjälpa människor även långsiktigt – och därmed hjälpa Sverige ur krisen.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 6 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skrivelse

2019/20:153 Riksrevisionens rapport om tillämpningen av det finanspolitiska ramverket 2019

§ 7 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 16 april

2019/20:1187 Kommunernas ersättning för nyanlända

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:1188 Den svenska coronastrategin

av *Markus Wiechel* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:1189 Dispens från kravet på träning och tävling hos sport-skyttar

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

Prot. 2019/20:107
17 april

2019/20:1190 Bredbandspengar i landsbygdsprogrammet

av *Mikael Larsson* (C)

till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

2019/20:1191 Vinnova och forskning om civilt försvar

av *Lars Püss* (M)

till näringsminister *Ibrahim Baylan* (S)

2019/20:1192 Nekad intensivvård trots plats

av *Markus Wiechel* (SD)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2019/20:1193 Markttjänstföretag och statliga kreditgarantier

av *Magnus Jacobsson* (KD)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2019/20:1194 Arbetet med EU:s taxonomi för hållbara investeringar

av *Arman Teimouri* (L)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2019/20:1195 WHO:s hantering av Taiwan

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2019/20:1196 Corona och arbetsträning

av *Hans Rothenberg* (M)

till arbetsmarknadsminister *Eva Nordmark* (S)

2019/20:1197 Business Sweden under coronakrisen

av *Josef Fransson* (SD)

till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2019/20:1198 Brist på Intensivvårdssjuksköterskor

av *Lotta Olsson* (M)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2019/20:1199 Flexiblare förmånsbeskattning i händelse av kris

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2019/20:1200 Vår tandhälsa och tandvård

av *Lotta Olsson* (M)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2019/20:1201 Coronasmittan och skolplikten

av *Michael Rubbestad* (SD)

till utbildningsminister *Anna Ekström* (S)

§ 8 Kammaren åtskildes kl. 9.50.

Sammanträdet leddes av förste vice talmannen.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om ordförande i utskott	1
§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 4 Svar på interpellation 2019/20:385 om ursprungsmärkning av drivmedel	1
Anf. 1 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)	1
Anf. 2 JENS HOLM (V)	3
Anf. 3 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)	4
Anf. 4 JENS HOLM (V)	5
Anf. 5 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)	6
Anf. 6 JENS HOLM (V)	7
Anf. 7 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP)	7
§ 5 Svar på interpellation 2019/20:391 om bostadskris till följd av coronakrisen	8
Anf. 8 Statsrådet PER BOLUND (MP)	8
Anf. 9 AMINEH KAKABAVEH (-).....	8
Anf. 10 Statsrådet PER BOLUND (MP)	9
Anf. 11 AMINEH KAKABAVEH (-).....	10
Anf. 12 Statsrådet PER BOLUND (MP)	11
Anf. 13 AMINEH KAKABAVEH (-).....	12
Anf. 14 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	12
§ 6 Bordläggning.....	13
§ 7 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	13
§ 8 Kammaren åtskildes kl. 9.50.....	14